

Knutpunkten testade ungas inflytande

Hur blir inflytande för unga på riktigt? Hur mycket på riktigt ska det vara? När september blev oktober möttes kulturskoleelever, chefer och lärare till Knutpunkten. Lite läger, lite konferens, mitt i Stockholm, där erfarenheter delades, och kunskaper och inspiration spreds – så här kan man göra, så här kan man tänka! Inte minst lärde man känna varann. Och själva helgen blev ett test på hur det fungerar, det där med inflytande för unga.

TEXT & FOTO DAVID BERJLUND

Dörren till den gamla gymnasalen i Kulturskolans hus på Kungsholmen i Stockholm står öppen, och med en skarp höstsol i ryggen droppar deltagarna i Knutpunkten in på lördagsmorgonen. Konferensen startade kvällen före, med mat, musik och umgänge, och folk verkar redan känna varann. När nästan alla är på plats – ett 80-tal personer, ungefär lika många unga som vuxna – hälsar Camilla Freedman välkommen. Hon har arbetat med frågor om ungas inflytande och delaktighet i kulturskolan länge, och på olika håll. Från november gör hon det som anställd på Kulturskolerådet.

Där finns också Andrea Christensen och Hanna Morau, de jobbar bland annat med KNUT, den nya nationella föreningen för kulturskoleelever. Efter att de släppt nyheten att KNUT:s webb är igång börjar de dagens program med en open space-övning. Alla bjuds in att skriva diskussionsfrågor om hur man skapar verkligt inflytande för unga, och

det blir genast som att verkligheten testat idén: några vuxna går fram och skriver, sedan några unga, men när tiden för frågeformulerandet nästan är slut uppmärksammar någon att de vuxna dominerar. Omtag, med fem minuter i smågrupper – lättare att formulera sig tillsammans! – och det fungerar: snart finns 18 frågor att diskutera, många från de unga.

Det handlar om vem som kan bestämma vad, hur man ger förutsättningar för unga att ta plats, och flera frågor handlar om hur man alls får unga att komma till kulturskolan. Inflytande och tillgänglighet hänger ihop – för att det börjar i deltagande, men också för att kulturskolorna redan från början behöver intressera sig för vad unga vill. Det är inte bättre information utåt om kulturskolans kurser som behövs, säger någon, utan bättre kunskap i kulturskolan om vad som unga vill göra.

Irma presenterar vad hennes grupp precis har diskuterat.

Beata Alving,
kulturskolechef
Sigtuna kulturskola.

Camilla Freedman,
utvecklingsledare
Kulturskolerådet.

Andrea Christensen
och Hanna Morau,
regional respektive
nationell coach på
Kulturskolerådet.

Sofia Zackrisson,
föreläsande barn-
rättsexpert.

FOTO: MALIN AGHED

Längs den linjen fortsätter Hanna Morau när hon, lite konstnormkritiskt, vänder och vrider på vad konst och kvalitet är. Deltagarna får snart i uppgift att, i grupper, hitta på en ny konstform.

Möjliga *kulturskoleämnena* hittar många, men nya konstformer ... inte lätt.

Men försöka är en bra början, och idén blir tydlig: att tänka friare, bredare, för att öppna för ungas skapande, och för berättelser som idag inte får plats. Så att de unga är med och formar också ramarna, och vad som räknas.

Beata Alving är kulturskolechef i Märsta, och hon säger att elevinflytandet behövs för att kulturskolan ska vara relevant.

– Vi behöver lyssna på eleverna för att förstå hur de vill vara oss, det är helt avgörande för vår långsiktiga existens, de hjälper oss att förstå *hur* de vill vara hos oss, vad vi behöver förändra.

Sam Brismo, som jobbar med elevinflytande i Luleå, är inne på samma linje:

– Då eleverna är med och säger till blir det bättre. Du såg ju här i open space-arbetet, när eleverna hade formulerat frågorna var de ju ... elva gånger

Alla valde sin grupp efter den rubrik som inspirerade mest.

bättre, och svaren mer realistiska.

Det handlar om många nivåer, säger Camilla Freedman över lunchsalladen: kursutbud kanske, lektionsupplägg, vem som anställs ... men också ens eget skapande.

– Man kan som pedagog öppna så att eleven har nästan fullt inflytande, säger hon, och liknar sedan pedagogens roll vid att möta eleven någonstans på bron mellan elev- och vuxensidan. Var? Det beror på vad eleven behöver. Men då kan inte den vuxne i förväg bestämma sig för var mötesplatsen finns, vad man behöver göra.

Det där kan låta som ett ifrågasättande av pedagogerna, som att de inte vet vad som behövs.

– Men det är ju just för att pedagogerna har kompetens som de kan möta eleven. Det kräver mycket, men de kan det.

Senare under dagen berättar Calle Lindkvist och Jonatan Widmark om sina erfarenheter av elevorganisering, i elevföreningen vid kulturskolan i Umeå. De jobbar med påverkan, och social gemenskap, för ska de representera sina drygt 800 medlemmar på riktigt behöver man mötas också.

Mer och mer har de unga tagit över sin organisation, och skaffat sig självförtroende: säger kulturnämnden nej till något driver de frågan vidare, ofta tillsammans med kulturskolans chefer. Under Camilla Freedmans tid som kulturskolarektor i Umeå fick de till ett samarbetsavtal som gjorde föreningen till remissinstans för kulturpolitiska beslut som rör barn och unga – det kan gälla lite fluffiga kulturpolitiska program, men de har också suttit med vid anställningsintervjuer.

För något år sedan bestämde styrelsen sig för att oftast träffas utan kulturskolans vuxna.

– Det vill jag skicka med: det är viktigt att själv bära sin organisering, hjälp de unga med det, försök styra den så lite som möjligt, säger Jonatan.

– Vill de ha hjälp ... bra, men vill de göra något ni inte har på er lista, då får det vara så.

Barnkonventionen är en självklar referenspunkt när kommuner jobbar med ungas inflytande – den är ju lag – och såklart också på Knutpunkten. Konventionen ger barn rätt att bilda, uttrycka och få gehör för sina åsikter i frågor som berör dem, och eftersom vuxna har makten måste de backa från

den. På söndagen redde Sofia Zachrisson ut detta, och berättade om när hon var med och bildade Rädda barnens ungdomsförbund för 20 år sedan.

– Nu har ni bildat KNUT. Och bestämmer ni er för vad ni tycker är viktigt, och driver de frågorna, så är det nog ganska många som vill lyssna.

Barnkonventionen är en utgångspunkt, och som redskap för att se vilken sorts delaktighet och inflytande som finns – eller inte finns – tog Sofia upp delaktighetstrappan, som beskriver olika grader av inflytande, från information till medbestående.

Sofia satte igång ett samtal, och om det nu var för att man lärt känna varandra, eller kanske för att Sofia konsekvent riktat sig till de unga i salen: i det här samtalet dominerade de unga. Tog sig ton, rentav.

– Lärare har mycket erfarenhet, men ni ska inte tro att ni vet vad barnen vill, sa någon, och Sofia avslutade:

– Kör, bara kör! Ta frågan som känns viktigast just nu, hitta de som tycker som ni. Och tro inte att ni måste säga saker på vissa sätt, använda vissa ord. Var er själva i stället, säg det som ni vill! ■